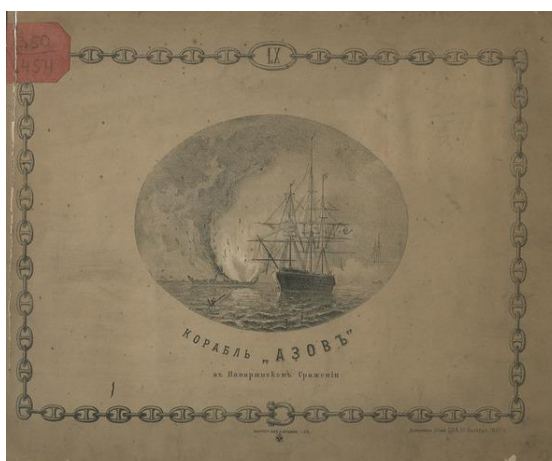

НАВАРИНСКОЕ СРАЖЕНИЕ 8 (20) октября 1827 г.

24 июня (6 июля) 1827 г. после продолжительной дипломатической борьбы по Восточному вопросу три великие державы того времени, Англия, Франция и Россия, подписали в Лондоне трехстороннее соглашение (Тройственный союз). Данное соглашение в основном подтверждает условия Петербургского протокола между Россией и Англией (23 марта / 4 апреля 1826 г.), в соответствии с которым две державы договорились содействовать созданию единого греческого государства, находящегося в вассальной зависимости от султана. Этот протокол по сути означал отказ от принципов Священного Союза и был первым документом, в котором употреблялось понятие «Греция», а греки признавались воюющей стороной. В тот момент Франция воздержалась от присоединения к Петербургскому протоколу, т.к. тесно сотрудничала с египетским правителем Мухаммедом Али, но после категорического отказа Порты решить греческий вопрос мирным путем присоединилась к трехстороннему соглашению, подписанному в Лондоне. Данное соглашение предполагало, в частности, применение силы или проведение акций устрашения. Военно-морские силы трех держав должны были пресечь переброску вражеских войск на греческие земли. Одновременно планировалось наладить торговые отношения с греками, а также назначить и направить в Грецию консулов. Отказ Порты подчиниться требованиям Тройственного союза сделал военное столкновение неизбежным, что привело к Наваринскому сражению.

*Картина Карнерея (Ambroise-Louis Garneray)
«Наваринское сражение»
Εικονογράφηση της Ναυμαχίας του Ναυαρίνου,
από τον Ambroise-Louis Garneray*

*Из кн.: «Петров А. Корабль «Азов» в
Наваринском сражении. СПб., 1887.
ΠΕΤΡΩΒ, Α., Η ναυαρχίδα «Αζόφ» στα
μάχη του Ναυαρίνου, Αγία Πετρούπολη
1887».*

Морское сражение состоялось 8 (20) октября 1827 г. в бухте Наварино (юго-западное побережье Пелопоннеса), где объединенный англо-франко-русский флот столкнулся с турецко-египетскими судами. Накануне союзнические корабли были отправлены в данный район для того, чтобы принудить турок и египтян к перемирию. Это стало для турецкой стороны полной неожиданностью. Командующие союзническим флотом адмирал Эдвард Кодрингтон, возглавлявший английскую эскадру и всю экспедицию, вице-адмирал Анри де Реньи, стоявший во главе французской эскадры, и контр-адмирал Логин Петрович Гейден, командовавший русской эскадрой, решили направить флот в Наваринскую бухту, где базировался турецко-египетский флот под командованием Ибрагима-паши. Турецко-египетский флот насчитывал 89 кораблей с 2240 орудиями, в то время как весь союзнический флот состоял из 12 английских, 8 русских и 7 французских кораблей с 1324 орудиями.

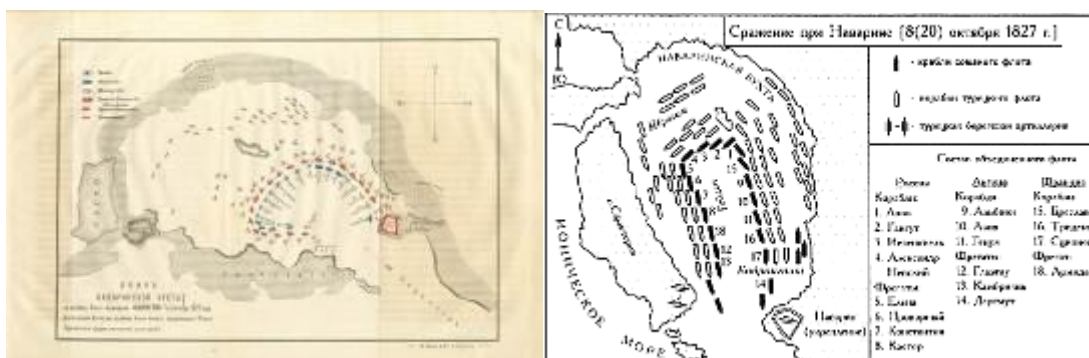

Схема Наваринского сражения / Γραφική αναπαράσταση της Ναυμαχίας του Ναυαρίνου

Наваринское сражение, названное многими историками «счастливой случайностью», стало поистине судьбоносным. Когда фрегат «Дартмут» приблизился к противнику, капитан корабля Т. Феллоуз отправил к турецкому брандеру несколько человек во главе с помощником капитана Фицроу с требованием, чтобы турецкие и египетские корабли отошли на большее расстояние от союзнических сил. Но турки попытались не дать англичанам приблизиться и открыли огонь из орудий. Парламентер был убит, «Дартмут» открыл ответный огонь, и завязался бой. Французский флагманский корабль «Сирен» был обстрелян египетским фрегатом «Исмина», после чего вице-адмирал де Реньи приказал открыть огонь из всех орудий по вражеским судам. Через несколько секунд его приказ был выполнен. Английский адмирал Кодрингтон послал греческого лоцмана Петроса Микелиса и еще несколько человек на корабль египетского командира Мухара-бея, чтобы объяснить ему, что цель союзников состоит не в потоплении турецко-египетского флота, а в том, чтобы заставить его покинуть Наварино и отплыть на свои базы в Дарданеллах и Александрии. Однако египтяне убили отправленного Кодрингтоном греческого парламентаря, и спустя несколько секунд египетское судно было потоплено французским флагманским кораблем «Азия». После этого стало ясно, что

масштабного сражения не избежать. Через некоторое время к месту боевых действий приблизился и русский флот во главе с флагманским судном «Азов». Это укрепило моральный дух союзников, а пушечные залпы стали раздавать еще чаще.

Из кн.: «Год Наваринской кампании. Из записок лейтенанта Александра Петровича Рыкачева, введных на эскадре контр-адмирала графа Логина Петровича Гейдена. Кронштадт, 1877».

Από το βιβλίο «Έτος εκστρατείας Ναυαρίνου. 1827 και 1828. Από τις σημειώσεις του ανθυπολοχαγού Αλεξάντρ Πετρόβιτς Ρικατσέβ, συνεταχθείσες στη μοίρα στόλου του αντιναυάρχου Λογγίνου Πετρόβιτς Χεΰδεν. Κρονστάνδη 1877.»

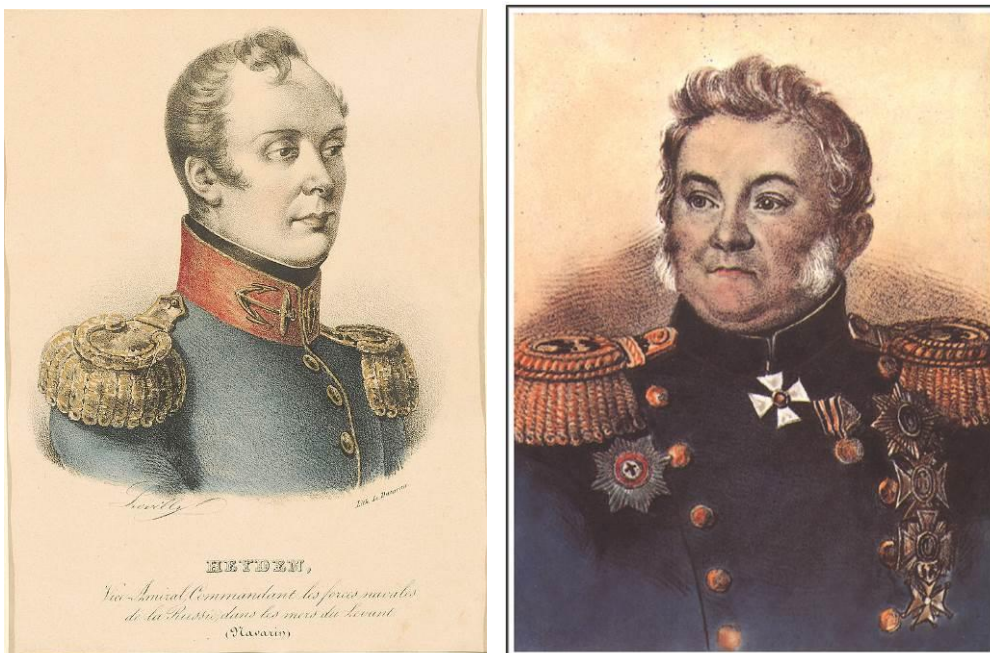
Около 18:00 8 (20) октября 1827 года сражение закончилось. Бой продолжался четыре часа и стал еще одним доказательством превосходства европейского флота. Из 89 турецко-египетских кораблей 60 были уничтожены или потоплены, а остальные – причалили к берегу, получив значительные повреждения. Людские потери турецко-египетских войск составили 6 тыс. убитыми и 4 тыс. ранеными. Союзники не потеряли ни одного корабля, потери в живой силе составили 174 убитыми и 475 ранеными.

Греками известие о победе над турецко-египетским флотом было встречено с большим ликованием: они осознали, что день их освобождения уже близок.

Теодора Янници, к.и.н.,

директор Греческого Культурного Центра (ГКЦ)

**«командующий российской контр-адмирал Логин Петрович Гейден»
«ο αρχηγός της ρωσικής μοίρας αντιναύαρχος Λογγίνος Χέϋδεν».**

Граф Логин (Логгин) Петрович Гейден (нидерл. Lodewijk van Heiden; 6 сентября 1773 — 17 октября 1850) — русский адмирал (1833) голландского происхождения, который командовал русскими кораблями в знаменитом Наваринском сражении. Дед известного общественного деятеля П. А. Гейдена.

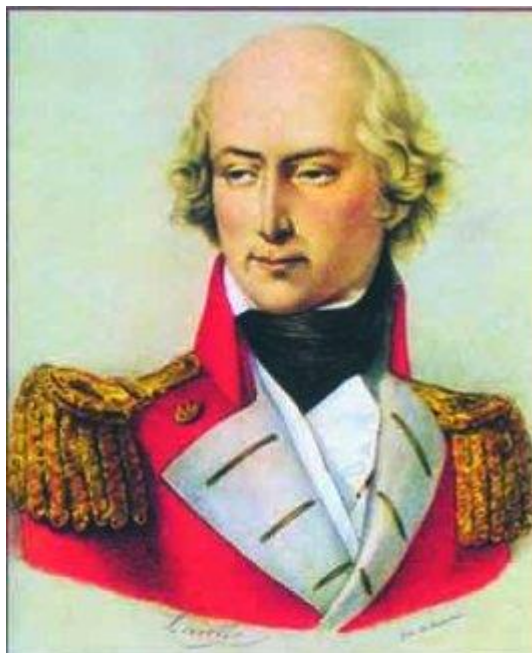
Ο Λογγίνος Χέϋδεν (Ρωσικά:Λοгин Петрович Гейден, Λόγκιν Πετρόβιτς Γκείντεν), που γεννήθηκε στο Ζαουντλάρεν της Ολλανδίας ως Λουδοβίκος βαν Χάιντεν (Lodewijk van Heiden, 6 Σεπτεμβρίου 1773 – 17 Οκτωβρίου 1850), ήταν Ρώσος ναύαρχος, ολλανδικής καταγωγής. Έμεινε γνωστός ως ένας από τους τρεις διοικητές του στόλου των Δυτικών δυνάμεων στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου.

**«командующий французской эскадрой вице-адмирал Анри де Риньи»
«ο αρχηγός της γαλλικής μοίρας αντιναύαρχος Ερρίκος Δεριγνύ»**

Граф Мари Анри Готье Даниэль де Риньи (φρ. Marie Henri Daniel Gauthier de Rigny; 2 февраля 1782, Туль, Франция — 6 ноября 1835, Париж) — французский государственный и военный деятель. Адмирал и дипломат.

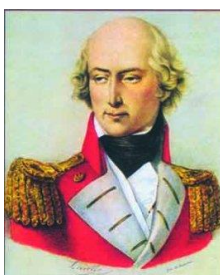
Ο Ανρί ντε Ρινί, γνωστός στην Ελλάδα ως Δεριγνό (πλήρες όνομα: Marie Henri Daniel Gauthier, comte de Rigny, ελληνικά: Μαρί Ανρί Ντανιέλ Γκοτιέ, κόμης του Ρινύ, 2 Φεβρουαρίου 1782 – 6 Νοεμβρίου 1835) ήταν Γάλλος ευγενής, ναύαρχος του γαλλικού στόλου στην περίφημη Ναυμαχία του Ναβαρίνου στη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

«командующий английской эскадрой адмирал Эдвард Кодрингтон» / «ο αρχηγός της αγγλικής μοίρας ναύαρχος Εδουάρδος Κόδρινγκτον»,

Сэр Эдвард Кодрингтон (англ. Edward Codrington; 27 апреля 1770 — 28 апреля 1851) — британский адмирал.

Ο Σερ Έντουαρντ Κόδρινγκτον (αγγλ.: Sir Edward Codrington, 27 Απριλίου 1770 - 28 Απριλίου 1851), ναύαρχος του Βρετανικού στόλου, ήρωας της ναυμαχίας του Τραφάλγκαρ και της ναυμαχίας του Ναβαρίνου.

Наваринское сражение.
Неизвестный художник

Наваринское сражение.

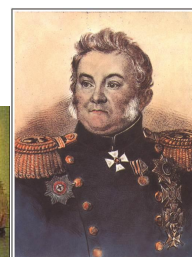
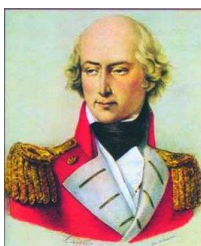
Неизвестный художник

Ναυμαχία Ναυαρίνου (αγνώστου καλλιτέχνη)

Σχμα Ναβαρινόσου σραθήνηα

Γραφική αναπαράσταση της Ναυμαχίας του Ναυαρίνου

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

*Иван Константинович Айвазовский «Наваринский бой»
Ibán Aϊβαζόβσκι «Ναυμαχία Ναυαρίνου»*

Στις 24 Ιουνίου/6 Ιουλίου του 1827, σ' ένα διπλωματικό παιχνίδι για τον έλεγχο του περάσματος για την Ανατολή, οι τρεις μεγάλες Δυνάμεις της εποχής, Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία, υπογράφουν στο Λονδίνο την τριμερή Ιουλιανή σύμβαση του Λονδίνου ("Τριπλή Συμμαχία"). Η σύμβαση αυτή επαναλαμβάνει βασικά τους όρους του Πρωτοκόλλου της Πετρούπολης μεταξύ Ρωσίας και Αγγλίας (23 Μαρτίου/4 Απριλίου 1826), σύμφωνα με το οποίο οι δύο Δυνάμεις συμφωνούσαν να επέμβουν μεσολαβητικά για τη δημιουργία ενιαίου Ελληνικού Κράτους, υποτελούς στο Σουλτάνο. Το πρωτόκολλο αυτό ουσιαστικά σήμαινε απομάκρυνση από τις αρχές της Ιερής Συμμαχίας και αποτελεί το πρώτο διπλωματικό κείμενο (διμερή συμφωνία) που μνημονεύει το όνομα «Ελλάδα» και αναγνωρίζει πολιτική ύπαρξη στους Έλληνες. Η Γαλλία προς στιγμή διστάζει να προσχωρήσει στο Πρωτόκολλο της Πετρούπολης γιατί διατηρεί σχέσεις συνεργασίας με τον Μωχάμετ Άλυ της Αιγύπτου, αλλά, ύστερα από την επίμονη άρνηση της Πύλης να δεχτεί ειρηνική λύση του Ελληνικού Ζητήματος, προσχωρεί και αυτή στην τριμερή Ιουλιανή σύμβαση του Λονδίνου. Η σύμβαση αυτή επαναλαμβάνει βασικά τους όρους του Πρωτοκόλλου της Πετρούπολης, περιέχει όμως και ρήτρα καταναγκασμού ή τουλάχιστον εκφοβισμού. Μοίρες ναυτικές των τριών Δυνάμεων θα αναλάμβαναν να επιβάλουν τη διακοπή των εχθροπραξιών. Παράλληλα θα προχωρούσαν στη σύναψη εμπορικών σχέσεων με τους Έλληνες και στο διορισμό προξένων. Η άρνηση της Πύλης να υποταχθεί στη θέληση της Τριπλής Συμμαχίας είχε σαν αποτέλεσμα τη ναυμαχία του Ναυαρίνου.

Η ναυμαχία έλαβε χώρα στις 8/20 Οκτωβρίου 1827 στον κόλπο του Ναυαρίνου (Νότιο-Δυτική ακτή της Πελοποννήσου) και σε αυτή συγκρούστηκαν ο

τουρκοαιγυπτιακός στόλος και ο συμμαχικός –άγγλο-γάλλο-ρωσικός– στόλος. Προηγουμένως οι συμμαχικές μοίρες είχαν σταλεί στην περιοχή για να επιβάλουν εκεχειρία, πράγμα που η τουρκική πλευρά δεν αποδέχονταν. Οι αρχηγοί των συμμαχικών μοιρών, ναύαρχος Εδουάρδος Κόδριγκτον, αρχηγός της αγγλικής μοίρας που είχε και το γενικό πρόσταγμα, αντιναύαρχος Ερρίκος Δεριγνύ, αρχηγός της γαλλικής μοίρας και αντιναύαρχος Λογγίνος Χέϋδεν, αρχηγός της ρωσικής μοίρας, αποφάσισαν όπως εισχωρήσει ο στόλος στον κόλπο του Ναυαρίνου, όπου βρισκόταν ο τουρκοαιγυπτιακός στόλος υπό την αρχηγία του Ιμπραήμ πασά. Ο τουρκοαιγυπτιακός στόλος αποτελούνταν από 89 σκάφη με 2.240 πυροβόλα, ο δε συμμαχικός δεν διέθετε πάνω από 27 πλοία – 12 αγγλικά, 8 ρωσικά και 7 γαλλικά – με 1.324 πυροβόλα.

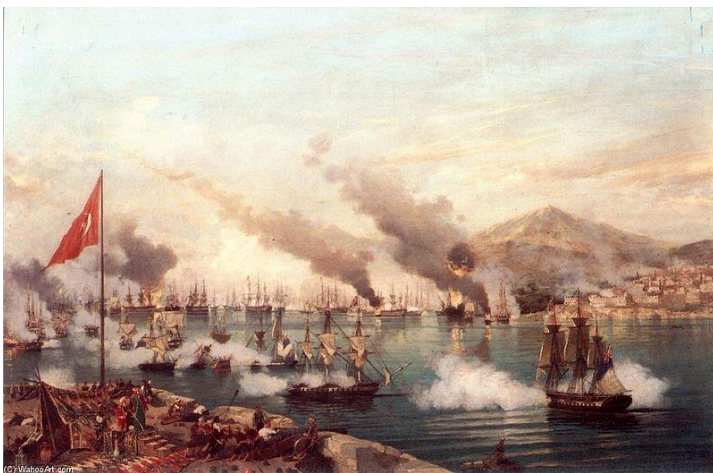
Ένα «τυχαίο γεγονός», όπως το χαρακτηρίζουν αρκετοί ιστορικοί της ναυμαχίας του Ναυαρίνου, διαδραμάτισε το ρόλο του «μοιραίου γεγονότος». Σε κάποια στιγμή ένα εχθρικό πυρπολικό φθάνει πολύ κοντά στο πολεμικό πλοίο «Ντάρτμουθ» και ο κυβερνήτης του Φελλόους στέλνει μια λέμβο με λίγους άνδρες και επικεφαλής τον Υποπλοίαρχο Φιτσορού για να αναγκάσει το εχθρικό πυρπολικό να απομακρυνθεί. Εκείνοι, όμως, αφού προσπάθησαν να πείσουν τους Άγγλους να μην πλησιάσουν, πυροβολούν, σκοτώνουν τον υποπλοίαρχο και μερικούς ακόμη άνδρες και ανάβουν το πυρπολικό. Το «Ντάρτμουθ» ανταποδίδει το πυρ. Η γαλλική ναυαρχίδα «Σειρήν» χτυπιέται από την αιγυπτιακή φρεγάτα «Εσμίνα». Αμέσως ο Γάλλος αντιναύαρχος Δεριγνύ διατάζει σφοδρό κανονιοβολισμό κατά της εχθρικής φρεγάτας και σε ελάχιστα λεπτά το πυρ γενικεύεται. Ο Άγγλος ναύαρχος Κόδριγκτον στέλνει τον Έλληνα πλοηγό Πέτρο Μικέλη με λίγους άνδρες στον Αιγύπτιο διοικητή Μουχαρέμπεη και του διαμηνύει ότι σκοπός των συμμάχων δεν είναι να κτυπήσουν τους Τουρκοαιγυπτίους, αλλά να τους αναγκάσουν να φύγουν από το Ναυαρίνο και να επιστρέψουν στις βάσεις τους, στα Δαρδανέλλια και στην Αλεξάνδρεια. Οι Αιγύπτιοι σκοτώνουν τον Έλληνα απεσταλμένο του Κόδριγκτον και σε λίγα λεπτά η γαλλική ναυαρχίδα «Ασία»

βυθίζει την αιγυπτιακή ναυαρχίδα. Από αυτή τη στιγμή η μάχη γενικεύεται και ξεφεύγει από κάθε σχεδιασμό και έλεγχο. Λίγο αργότερα πλησιάζει ο ρωσικό στόλος με επικεφαλής τη ναυαρχίδα «Αζόφ», οπότε το ηθικό των συμμάχων αναπτρώνεται και ο κανονιοβολισμός γίνεται ακόμη πιο έντονος και πεισματώδης.

Γύρω στις 18.00 της 8/20 Οκτωβρίου 1827 τα πάντα είχαν τελειώσει. Η ναυμαχία είχε κρατήσει τέσσερις ώρες και το αποτέλεσμα της έδειξε την υπεροχή των ευρωπαϊκών στόλων. Από τα 89 πλοία του τουρκοαιγυπτιακού στόλου τα 60 είχαν εντελώς καταστραφεί και βυθισθεί, ενώ τα υπόλοιπα είχαν ριχτεί στα αβαθή του κόλπου με σημαντικές ζημιές, ενώ οι ανθρώπινες απώλειες ανήλθαν σε 6.000 νεκρούς περίπου και 4.000 τραυματίες. Οι σύμμαχοι δεν έχασαν κανένα πλοίο, ενώ σε ανθρώπινες απώλειες είχαν 174 νεκρούς και 475 τραυματίες.

Η χαρμόσυνη είδηση της καταναυμαχίσεως του τουρκοαιγυπτιακού στόλου πανηγυρίστηκε με μεγάλο ενθουσιασμό από τους Έλληνες που έβλεπαν πλέον κοντά την ημέρα της ελευθερίας τους.

Εικονογράφηση της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου, από τον Ambroise-Louis Garneray

Κείμενο, επιμέλεια: Θεοδώρα Γιαννίτση, διδάκτωρ ιστορίας.